

Ayşecan HİZMET / Ressam

Elektronik atıkların dünyamız, insan ve doğa yaşamı için tehlikeleri nedir? Bu tehlike ile nasıl mücadele edilebilir?

Elektronik atıkların tüm dünyayı, insan sağlığını ve doğal yaşamı tehdit etmesiyle ilgili ileri dönüşüm çalışmalarım; Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nden mezun olduktan sonra Rektörlükte çalışırken yürüttüğüm geri dönüşüm temalı AB projeleri ile başladı. Bir sanatçı olarak bu konuda neler yapabilirim diye düşündüm o günlerde ve kendi sanat yolculuğuma bu misyonla çıktım. 2009 yılından beri de elektronik atıklarla ileri dönüşüm çalışmaları yapıyor, sanayile soruna dikkat çekmeye, farkındalık yaratmaya çalışıyorum.

Elektronik atıklarla sanatsal bir alan yaratıyorum.

ELEKTRONİK ATIKLARIN KORKUTUCU TABLOSU

Elektronik atıkların dünyamız, insan ve doğa yaşamı için tehlikeleri nedir? Bu tehlike ile nasıl mücadele edilebilir? İşte sizlere en yeni rapor ve rakamlardan kısacık bir özet:

Küresel E-atık İzleme Kurulu'nun (ITU-ISWA) 2020 raporuna göre 2019 yılında dünya genelinde 53.6 milyon ton elektronik atık oluştu. Bu oran 2016 yılında 44.7 milyon ton idi. Raporda dijital ekonominin hızla yükselişi, elektrikli ve elektronik eşya kullanımındaki artış, tüketim oranları, kullanım sürelerinin kısalığı ve sınırlı tamir imkânları nedeniyle küresel e-atığın 2030 yılına kadar 74 milyon tona ulaşacağı öngörülmüyor.

2019 yılında dünya genelinde oluşan e atıkların sadece yüzde 17.4 ü resmi yollardan geri dönüştürüldü. Türkiye'de bu atıkların ancak yüzde beşi dönüştürülüyor, Avrupa'da bu oran yüzde 30'larda. 2014 yılından bu yana ulusal bir e-atık politikası, mevzuatı veya düzenlemesi benimseyen ülke sayısı 61'den 78'e yükseldi. Hedef e-atık mevzuatına sahip ülke sayısını yüzde 50'ye çıkarmak.

Uygun şekilde bertaraf edilmeyen e atıklar içeriğindeki zararlı kimyasallar ve ağır metaller; doğaya karıştığında insan sağlığı ve doğal yaşam için tehdit oluşturuyor. Bunun sonucunda ortaya çıkan sera gazları iklim değişikliği ve ozon tabakasını olumsuz etkiliyor.

O yıllarda geri dönüşüm olarak adlandırırđık yaptığımız işi. Günümüzde ise "ileri dönüşüm"(upcycle) olarak tanımlanıyor bu tür çalışmalar. Atık, eski, kullanılmayan, çöpe atılacak malzemelerin; eskiye yaratıcı değer katılarak yeni bir ürüne dönüştürülmesine "ileri dönüşüm" deniliyor. İşte tam bu noktada sanatın yaratıcılığı ve sanatçılar devreye giriyor. Ülkemizde de ileri dönüşüm alanında üreten sanatçıların giderek çoğalıyorması çok sevindiricidir.

Bundan 10 yıl önce geri dönüşüm konusunda toplumsal farkındalık henüz yoktu ve gündemde değildi. Artık kurumsal firmaların geri dönüşüm konusundaki hassasiyetleri ve yaptıkları çalışmalar markalaşmalarının da önemli bir yüzü haline geldi. Bir sanatçı olarak bu alanda ülkemizdeki gelişmeleri gördükçe umudum ve inancım daha da artıyor.

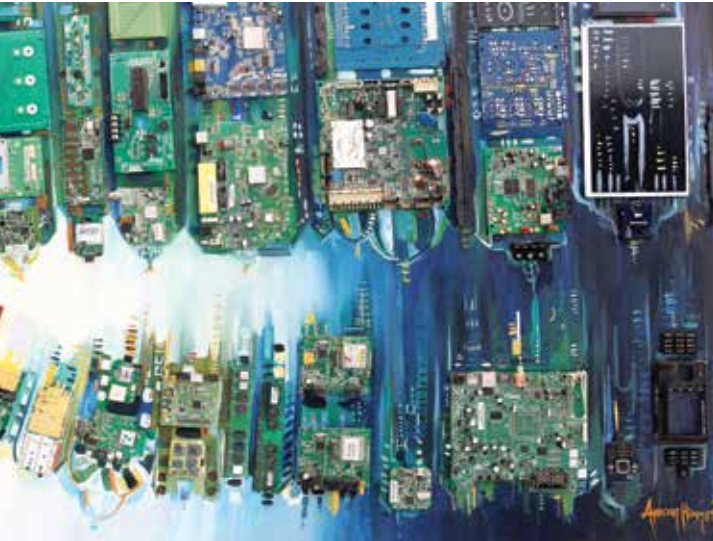
Elektronik atıklarla yaptığım eserlerle açtığımız sergide çevreciler ve sanatseverler buluştu, umut veren güzel geri dönüşler aldık. Çocuklarla dev bir tuval üzerine plastik kapaklar ve akrilik boya ile yaptığımız tablo ise heyecanla izlenen bir etkinlik oldu.

Dünya genelinde tahmini 55 milyar Euro değerinde

İnsan sağlığı ve dünyamız için çok tehlikeli olan kontrolsüz e atıklar aynı zamanda maden gibi çok kıymetli bir ekonomik değere sahip. Dünya genelinde e-atıkların içindeki atın, gümüş, bakır, krom vb materyallerin tahmini değeri 55 milyar Euro. Bu tabloyu geç kalmadan kontrol altına alarak, hem sağlığımızı, doğal yaşamı ve çevreyi korumak, hem de milli gelire dönüştürmek mümkün.

ELEKTRONİK ATIKLARA SANATSAL BİR ALAN

Peki çevreci bir sanatçı olarak ben neler yapıyorum: Kullanılmayan eski telefon, telsiz, laptop, televizyon, radyo, uzaktan kumandaları topluyor, içlerini söküyorum. Daha sonra elektronik ana kartlarını kesiyor, yağlıboya ve akrilik boya ile geliştirdiğim karışık teknikle tuval üzerinde farklı bir doku yaratıyorum. Hızla betonlaşan şehirlerin hikâyeleri, bu şehirlerde sıkışıp kalan kadınlar ve dünyanın dijital sürecini anlatıyorum eserlerimde. Toplumsal farkındalık yaratma, sanatımla çözümün bir parçası olma çabası içindeyim. Amacım zararlı E-atıkları doğadan uzaklaştırmak ve sanatla yeni ve yaratıcı bir alan yaratmak. Ayrıca hurda düğme, plastik

tabaklar, ambalaj atıkları, atık kumaşlarla da çalışmalar yaparak bu alanı çeşitlendiriyorum.

YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ ÇOK ÖNEMLİ

Geri dönüşüme, sanata, çevreye, doğaya saygılı, erişilebilirliğe, sürdürülebilirliğe önem veren belediyelerin üstlendiği görev ve sorumluluklar çok önemli. Antalya Muratpaşa Belediyesi bu kapsamda başarılı projeler yürütüyor. Muratpaşa Belediyesi Çevre Koruma Müdürlüğü ile proje işbirliği içerisindeyiz. 2022 Mayıs ayında gerçekleştirilen Çevre Festivalinde E- atıklarla yaptığımız eserlerle açtığımız sergide çevreciler ve sanatseverler buluştu, umut veren güzel geri dönüşler aldık. Çocuklarla dev bir tuval üzerine plastik kapaklar ve akrilik boya ile yaptığımız tablo ise heyecanla izlenen bir etkinlik oldu.

GERİYE KALANLARDAN HEPİMİZ SORUMLUYUZ

Ekim ayında ise yine Antalya'da 27 ülkeden 52 belediyenin katıldığı 7. Uluslararası Old Town Festivali kapsamında gerçekleştirilen "Yaşayan tarihi kentlerde Sürdürülebilir Turizm ve çevreci faaliyetler" Forumuna özel bir sergi açtık. 3 metrelik "Geriye Kalan" adlı eserim; geçmişten günümüze dünyanın geleceği hakkında düşündüren, sorgulatan, sorumluluk yükleyen çok boyutlu bir çalışma oldu. Sahip olduklarımızın değerini bilmek, geleceğe aktarılması için çaba göstermek dünyayı güzelleştirecek bir yaşama sanatıdır çünkü geriye kalanlar geleceğimizi belirliyor. Serginin en sevilen eseri elbette e atıklarla yapılan Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk oldu.

2 Aralık 2022 tarihinde Muratpaşa belediyesi tarafından düzenlenecek, "İklim Krizinde Yaşamaya Dair" başlıklı Çevre Çalıştayında ise mezun olduğum ATSO Güzel Sanatlar Lisesi'nin öğrencileri ile kağıt atıklardan dev bir tablo yapacağız. Ayrıca çalıştayda verilecek plakette elektronik atıklarla tasarlandı.

E- Atık sorunu, sanatçının rolü, ileri dönüşümde yaratıcılıkla birlikte belediye ve sanatçı işbirliğine de

örnekler vermek istedim bu yazımda. El ele vermeden, elini taşın altına koymadan bir yere varamayız. Sorunların çözümünde SÖZ'de kalan, eyleme geçmeyen her şey geleceğimizi belirleyecek ve geriye kalanların sorumlusu bizler olacağız.

Bunu hiç unutmayalım.

